

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De sobrietate generali, qualiter ponit moderamen in omnibus prosperis & aduersis: & de tribus gradibus sobrietatis propriè dictæ. Cap. LXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

De sobrietate generali, qualiter ponit moderamen in omnibus prosperis & aduersis: & de tribus gradibus sobrietatis proprie dicta. Cap. L XI.

Q^Uæ est ista que ascendit per desertum, sicut virgula fumus? Cantic. 3.
 Anima per contemperationem volens ascendere, petere debet aridum sobrietatis & abstinentiæ: quod est secundum cellarium, in quo sponsa gloriatur se introductam. Dicit enim Bernardus, quod ubi curiosa ciborum diuersitas ventrem pascit, celestis panis ieiunam mentem deserit. Sobrietas igitur est virtus, qua corporis alimenta cum moderamine admittimus in cibo, potu & somno. Sumitur etiã sobrietas pro moderamine ab omni superfluitate tam corporis q̄ mentis. Hinc etiam dicitur sobria mens, & sobrius sensus: sicut Apostolus ad Romanos. *consulit non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Et in Ecclesiastico dicitur: *Infirmus aeger auis sobriam facit animam.* Hortatur & Apostolus, quod *mulieres sint in habitu ornato, cum verecundia & sobrietate se ornantes.* Ergo sobrietas est mentis & sensus, omniumq̄; membrorum & corporis, tutela castitatis & pudicitie munimen, pudori proxima, pacis & amicitie serua, ac omnium vitiorum profuga. Nam & in his omnibus Apostolus imbutus est, dicens: *Scio humiliari, scio & abundare. Vbiq̄; & in omnibus institutus sum, & satiari, & esurire, abundare, & penuriam pati. Omnia enim possum in eo, qui me confortat.* Quæ verba tractans Gregorius super Ezechielem, sic dicit inter alia: Nunquidnam fratres ars est aliqua, *humiliari & abundare, & satiari & esurire, abundare & penuriam pati*, vt pro magno se ista scire tantus predicator insinuet? Ars omnino, & mira disciplina scientia, quæ toto nobis cordis est adnitu discenda. Quæ enim penuria sua non frangit, à gratiarum actione non retrahit, nec aduersus inferentem in amore tepescere facit, scit *humiliari*. Quæ n̄ autem fortunæ prosperitas non extollit, nec bonorum abundantia ad insolentiam ducit, nec ad vsum vanæ gloriæ inducit, scit *abundare*. Qui verò iam acceptis alimentis non ad ingurgitationem vitur ventris, sed ad reparationem virtutis, nec plus carni tribuit q̄ necessitas petit, scit *satiari*. Qui siquidè alimentorū inopiã sine murmuratione tolerat, nec pro necessitate vitus aliquid agit, quo peccati laqueū anima eius incurrat, scit *esurire*. Quem deniq̄; rerū abundantia desiderio nō accendit, nec extollit, sed eas cū indigentibus misericorditer diuidit, scit *abundare*. Ad quod Dominus

Iſa. 58.

minus per Prophetam monet, dicens: *Frangere esurienti panem*, &c. Et quem neceſſitas, nec ad cupiditatem, nec ad iniuſticiam, nec ad impatentiam inflammat, ſcit *eſurire*. Verè beatus Apoſtolus, qui ſicut à Deo confortatus, *omnia* poruit, ita verò diſcretionis libramine fultus, ſecundùm perfectum Dei beneplacitum in omnibus ſe exhibuit. Hæc igitur ſobrietatis, quæ cunctis moderamen indicit, tunc ſolum virtus eſt

Rom. 12.

coram Deo grata & nobis meritoria, cum propter Deum fit, & ſecundùm Deum, hoc eſt, cum diſcretionem, iuxta illud: *Rationabile ſit obſequium veſtrum*: alioqui qui ab alimentis abſtinent, & mala agunt, demones imitantur, quibus eſca non eſt, ſed nequitia ſemper aedeſt. Non igitur omnis ſobrietatis eſt virtus: ſed illa duntaxat, quæ fit cauſa religioſitatis, utpote pro obtinenda virtute, pro calcando vitio, pro agenda poenitentia, pro ædificatione proximorum, pro æterna gloria, pro arduo intellectu & ignito affectu, in inquirenda ſapietia. Semper enim de abſtinentia & ſobrietate prodeunt cauſæ cogitationes, rationales voluntates, ſalubria conſilia. Et per voluntarias afflictiones caro concupiſcentiis moritur, & virtutibus ſpiritus innouatur. Quia ſobrius eſt corpore caſtior, lingua cautior, ad omne bonum agilior, ad deuotionem promptior, in affectu purior, & ad inquirendam ſapientiam aptior. Præterea, ad maiorem euidentiam tres gradus ſobrietatis & abſtinentiæ diſtingui poſſunt. Primus eſt, patienter carere, cum haberi non poteſt cibus vel potus delectabilis, nec contriſtari, cum deſiderata non habetur. Exemplo Auguſti Cæſaris, de quo legitur in geſtis Romanorum, quod erat minimi cibi. Nam panem & piſciculos minutos, & caſeum bubalinum manu preſſum, ac ficus vitides appetebat. Nimirum, cum ſecundùm Chryſoſtomum, exceſſus ciborum, conſumat & computreſcere faciat corpus. Hinc dicit Galenus, pingues & obefos, qui menturam excedunt ſobrietatis, nec viuere poſſe diu, nec ſanos eſſe, ani mosq; eorū nimio ſanguine & adipe inuolutos, quali in luto, nihil tenuè, nihilque cæleſte ſentire, ſed ſemper de carne & ventris ingluuie cogitare. Epicurus autem aſſertor voluptatis, omnes libros ſuos repleuit, dicens oleribus & pomis, ac vilibus vtendum: quia carnes & epulæ exquiſitæ cum ingenti cura & miſeria præparantur, maioremq; poenam habent in quaerendo, quam voluptatem in abutendo. Antiqui glandes quaerebant ad eſum: & ſic ieiunium non carnibus, aut delicijs, ſed ſola glande ſoluebant, ut dicit Boëthius: Et Poëta: *Mortales primi rudiabant gutture glandes*. Vnde tota prima ætate fuit genus humanum li-

Gradus ſobrietatis.

ne car-

ne carnibus & varijs delicijs ciborum, & tamen diutissime vixerunt. Secundus gradus, est velle carere propter Deum etiam illis delicatis, quæ possunt haberi, propter amorē paupertatis, sobrietatis ac boni exempli. Quod concernit illos præcipue, qui propter amorē Christi dititias sæculi contempserunt: quia qui pauper est rebus, sobrius est victu. Nam quia, secundum Hierony. absque gustu impossibile est humanum corpus subsistere, ideo Deum timentes potius eligunt delicatis carere, ne gustu eorū deiciantur. Hinc Seneca lib. de quatuor virtutibus, consulit dicens: Ede citra cruditatē, bibe citra ebrietatem. Vitæ tuus sit ex facili, nec ad voluptatē, sed ad cibum accede: palatum tuum fames excitet, non saporēs, desideria tua paruo redime: quia hoc tantum curare debes vt desinant, non vt crescant. Dicitur *Eccles 29.* autem in Ecclesiastico, quod *initium vite hominis panis & aqua.* Et Seneca: Non est iucunda res aqua & polenta, aut frustum hordeacei panis, sed summa voluptas est, ex his etiam capere posse voluptatē, & ad id se duxisse, quod eripere nulla fortuna possit. Quorum vitam imitati sunt Patres, qui vitam solitariam in desertis elegerunt. Quia (vt dicit Ambrosius) per sobrietatem, & abstinentiam lux carnalis mētī ingruit, dulcedo Dei influit, amor diuinus se ingerit, sapor supernus se infert, totaq; diuinitas se immergit. Et, vt dicit Dionysius: Nulli profusus lucet diuinus radius, nisi quis abstinentia & castitate fuerit præditus. Vnde & ex vilissimis cibus vitanda est satietas: quia nil ita obruit animum, vt plenus venter & astuans. Refert autem Vincentius, quod populus quidam Orientalis Lydiæ, per calidam & desertam eremi vastitatem habitans, locustis vescitur. Et Ichthyophagi gens errans in litore maris rubri, super petras ardore solis feruentes, pitices assat: & hoc solo alimento vicitat. Sic Chelonophagi gens, non alia quam testudinum carne viuunt. De potu verò, iuxta Hieronymi sententiam, taceo, cum & monachi languentes aqua frigida vtantur, & coctam quid accepisse luxuria sit. Tertius gradus est etiam abstinere posse sine difficultatē a delectationibus habitis, & inde tantum sumere puram necessitatem, non amore delectationis, sed necessitate recreationis. Pro quo sciendum, quod quamuis, quod ad paupertatem, sit maior virtus non habere quod cupias, tamen quoad abstinentiæ fortitudinem, maius est appetitum retrahere ab usu, vel delectatione presentis voluptatis, quam absentes non desiderare. Nam *1. Cor. 8.* secundum Apostolum, *non commendat Deo, videlicet sumpta, vel non sumpta, sed modus &*

intentio sumedi. Dicit enim Augustinus de doct. Christiana: Quid locis, & tempori, ac personis conueniat, diligenter attendendum est, ne temere flagitia reprehendamus. Potest enim fieri, vt sine aliquo vitio voracitatis, pretiosissimo cibo sapiens vtatur: insipiens autem vilissimæ gulæ flamma in vilissimū cibum inardescat. Debet ergo quisque, prout vires corporis suppetunt & requirunt, tantum sumere de alimentis, quod nec ventrem ieiuniorum ariditate constringat, nec escarum nimietate distendat.

De laude sobrietatis propriè dictæ, de discreto ieiunio, & quod triplex distinguitur ieiunium. Cap. LXII.

Que est ista, que ascendit per desertum sicut virgula sumi? Sobrietas ex suo nomine moderationem alimentorum significat, quæ ratione regulata significat actum vel habitum virtutis: quod fit quando quis ab alimentis abstinet vt oportet, pro congruentia hominum cum quibus viuunt, & personæ suæ, ac valetudinis suæ necessitate, & hoc in fidei, & dilectiōis virtute, ne scilicet corpus ante tempus ex penuria, vel labore deficiat, nec ex abundantia vel quiete lasciuat. Nam corpus creatū est propter animā, vt illi seruiat & cooperetur ad profectum salutis & virtutis: anima verò propter Deum, vt ei per amorem inhæreat, & inhærendo fruatur illius suauitate, fruendoq; beata fiat. Dicit enim Hieron. quod sine quatuor sensibus viuere possumus, scilicet sine aspectu, auditu, odoratu, & complexu. Absq; gustu autem & alimentis impossibile est corpus humanum subsistere. Adesse ergo debet ratio, vt tales ac tantas sumamus escas, quibus nec oneretur corpus, nec libertas animæ prægrauetur. Vnde modica & temperata alimenta tam carni, quàm animæ sunt utilia. Dicit enim Gregorius, quod per abstinentiam carnis vitia sunt extinguenda, non caro. Sæpe enim dum in illa hostem insequimur, etiā ciuem trucidamus. Et sæpe dum quasi ciui parcimus, ad prælium hostem nutrimus. Et ponit exemplum de chorda in cithara: quæ si minus tenditur, non sonat; si tenditur amplius, raucum sonat. Quia nimirum tanto quisque sibi met moderamine præesse debet, vt ad culpam caro non superbiat, & tamen ad effectū rectitudinis in opere subsistat. Nam, secūdum Chrysost. sicut excessus alimentorum consumit, & computrescere facit corpus, sic sobrietas mater est sanitatis, & delectationis. Nihil enim sic iuandū est, sicut cibus bene digestus; nihil sic salutem, nihil sic sensuū acumen